

TIL REGERINGEN

Diskussionsoplægget blev drøftet på Det Økonomiske Råds møde den 27. maj 2004. Det følgende resume af drøftelserne er delt op i tre dele. Første afsnit omhandler konjunktursituationen og den aktuelle økonomiske politik, herunder finanspolitikens holdbarhed. Andet afsnit omhandler generationsfordelingen, og tredje afsnit omhandler effektivitet og kvalitet i den offentlige sektor. Ud over bemærkninger på mødet er der på siderne 285-312 skriftlige indlæg fra en række rådsmedlemmer.

Formandskabet beklagede indledningsvis, at diskussionsoplægget var blevet omtalt i pressen før rådsmødet, men udtrykte tilfredshed med, at rådets medlemmer ikke havde kommenteret rapporten i pressen inden mødet. Sidste gang, der skete et læk, tog formandskabet kontakt til det pågældende medie og fik en skriftlig tilgengivelse af, at klausulen ville blive overholdt fremover. Formandskabet vil tilsvarende rette henvendelse til det medie, der har brudt klausulen omkring diskussionsoplægget i denne omgang, og indskærpe retningslinjerne. Der var blandt rådsmedlemmerne fuld tilslutning til at fortsætte den nuværende procedure omkring offentliggørelsen. Formandskabet annoncerede, at efterårets specialkapitler vil omhandle international outsourcing og vandmiljø.

Konjunktursituationen, den aktuelle økonomiske politik og finanspolitikens holdbarhed

Formanden for Landsorganisationen erklærede sig grundlæggende enig i vurderingen af den økonomiske situation. Han var delvis enig i kritikken af regeringens forårspakke, idet skatteløstelser ikke er det bedste instrument til at øge beskæftigelsen. Han fandt det imidlertid nødvendigt at fremme beskæftigelsen, og modsat formandskabet mente formanden for LO, at vi er langt fra den strukturelle ledighed. Han erklærede sig enig i formandskabets gentagne kritik af regeringens skattestop, som står i vejen for fornuftige skatteomlægninger, ligesom skattestoppet reducerer mulighederne for at føre stabiliseringspolitik. Formanden for LO delte også formandskabets kritik af regeringens forslag om at forankre beskæftigelsesindsatsen i

kommunerne. Han erkendte, at den demografiske udvikling frem mod 2040 øger presset på de offentlige budgetter og på længere sigt truer finanspolitikens balance og holdbarhed, og var enig med formandskabet i, at regeringen får vanskeligt ved at opfylde 2010-planen. Selvom finanspolitikken på nuværende tidspunkt kan være uholdbar, bør man være opmærksom på, at problemet, der ifølge formandskabets beregninger svarer til knap 2 pct. af BNP eller knap 30 mia. kr., ikke vil være umuligt at løse gennem en fokuseret indsats med henblik på at bringe marginaliserede grupper ind på arbejdsmarkedet. Han noterede sig, at formandskabet er optimistisk sammenlignet med Velfærdskommissionen, som kommer frem til et dobbelt så stort problem, svarende til knap 60 mia. kr. Formanden for LO tilføjede, at LO's velfærdsudvalg peger på, at udfordringerne næppe er større end opgjort af formandskabet.

Formanden for Dansk Arbejdsgiverforening håbede, at både den hjemlige og den internationale økonomi er på vej frem igen, og fandt, at forårets overenskomstfornyelser har skabt rammer for en fornuftig udvikling på arbejdsmarkedet. Formanden for DA understregede dog, at der fortsat er store uløste problemer i dansk økonomi. For det første presses arbejdsstyrken allerede nu af de demografiske forskydninger mod flere ældre og færre unge. Et andet problem er, at lønudviklingen i udlandet har bidt sig fast på et meget lavt niveau, nemlig under 3 pct. om året. På kort sigt kan selv en beskeden fremgang i beskæftigelsen blive bremsset af flaskehalse og yderligere tab af konkurrenceevne. Det er derfor nødvendigt med stramninger i arbejdsmarkedspolitikken for at styrke det effektive arbejdsudbud. De stærkere konjunkturer vil være et godt udgangspunkt for sådanne initiativer. Formanden for DA var enig med formandskabet i, at de demografiske forskydninger stiller den økonomiske politik over for en stor og langvarig udfordring, og han fandt, at de samfundsøkonomiske konsekvenser af den demografiske forskydning snart er så godt beskrevet, at man kan komme i gang med at løse problemerne – en proces, som formanden for DA ser frem til. Han udtrykte sin enighed med formandskabet i, at det er nødvendigt med en statsligt forankret beskæftigelsespolitik.

Formanden for Finansrådet kunne tilslutte sig formandskabets prognose for dansk økonomi. Han delte derimod ikke formandskabets kritik af forårspakken. Han fandt, at forårspakken har en gavnlig effekt på det opsving, der er på vej, men anerkendte formandskabets bekymring for finanspolitisk “fine tuning” og var i øvrigt enig i formandskabets vurdering af, at pensionsordninger bør have stabile rammer. Formanden fandt forslaget om direkte udgiftsstyring og omsættelige udgiftskvoter i kommunerne interessant, men ville ikke underkende, at skattestoppet har en gunstig, disciplinerende virkning. I relation til debatten om at forbedre den finanspolitiske holdbarhed fandt han, at man bør fokusere på konkrete forslag såsom prisregulering fremfor lønregulering af overførselsindkomster og en nytænkning af efterlønsregelsættet. Højere skat er ikke en løsning.

Formanden for Arbejderbevægelsens Erhvervsråd erklærede sig overordnet enig i konjunkturvurderingen. Han påpegede dog, at det opstillede alternative scenario for en kraftigere udvikling i det private forbrug næppe er realistisk, fordi husholdningernes forbrug i forhold til den disponible indkomst ikke ligger på et specielt lavt niveau. Han forstod ikke formandskabets forbehold over for at føre aktiv finanspolitik. Han konstaterede, at der hvert år føres finanspolitik i forbindelse med finanslovsforhandlingerne, og spurgte, om formandskabet var af den opfattelse, at den økonomiske politik skal tilrettelægges sådan, at finanseffekten bliver nul. I forhold til de finanspolitiske holdbarhedsberegninger var han kritisk over for antagelserne vedrørende befolkningens fremtidige uddannelsesniveau. Hvis der tages højde for bl.a. opkvalificering, bliver holdbarhedsproblemet noget mindre. Han var her særlig kritisk over for Velfærdskommissionens beregninger. Han var dog ikke uenig i, at der er et holdbarhedsproblem, og så gerne, at der bliver gjort en større indsats på uddannelsesområdet. Endelig tilsluttede han sig kritikken af regeringens forslag om at forankre arbejdsmarkedsindsatsen i kommunerne.

En af de særligt sagkyndige, Hans E. Zeuthen, fandt det svært at se, hvordan USA kan gøre noget ved sit dobbelte underskud, uden at det rammer Europa. Vedrørende de langsigtede beregninger mente han, at debatten bliver afsporet ved at an-

give, hvor store skattestigninger, der skal til for at løse holdbarhedsproblemet. Problemerne er relateret til arbejdsmarkedet, og det er der, løsningerne skal findes. Han understregede, at erhvervsfrekvenserne generelt er for lave – og at dette ikke blot gælder indvandrere og ældre, men også f.eks. mænd mellem 30 og 50 år. Han tilsluttede sig i øvrigt kritikken af at forankre beskæftigelsesindsatsen i kommunerne.

Finansministeriets departementschef var enig i konjunkturvurderingen, men uenig i vurderingen af nødvendigheden af forårspakken. Han glædede sig dog over, at formandskabet anerkender, at forårspakken er sat fornuftigt sammen, og hæftede sig ved, at formandskabet har udtrykt, at 2010-planen er holdbar, hvis forudsætningerne om en stram udgiftsstyring og stigende beskæftigelse opfyldes. I den forbindelse fremhævede departementschefen skattestoppets udgiftsdisciplinerende virkning og efterlyste, at formandskabet havde analyseret dette nærmere. Han gjorde opmærksom på, at de svenske erfaringer med udgiftsstyring ikke er gode. Endeligt fremhævede han, at udgiftsstyring på alle niveauer er en kompliceret proces, og at det i en politisk virkelighed ikke er let at styre efter et betydeligt, vedvarende overskud på de offentlige finanser.

Den administrerende direktør for Kommunernes Landsforening startede sit indlæg med at reflektere over formandskabets kritik af at forankre det enstrengede beskæftigelsessystem i kommunerne. Han mente, at kritikken savnede et egentligt belæg. Tanken med forslaget er at opbygge et nyt system, hvor der er et lokalt niveau, som står for kontakten med brugerne, og hvor der er et regionalt og et centralt niveau, der sikrer et tværgående samarbejde mellem kommunerne og overvåger systemet. Han fremhævede, at det lokale niveau er meget vigtigt, da det er her, der skal kunne skelnes mellem personer, der kun rammes af ledighed, og personer, der som følge af sociale og sundhedsmæssige årsager står uden for arbejdsmarkedet. Han udtrykte sig også yderst kritisk med hensyn til formandskabets forslag om omsættelige kvoter for de offentlige udgifter mellem kommunerne, da han mente, at dette i praksis ikke ville kunne gennemføres, og at man kunne risikere, at det kommunale selvstyre ville forsvinde. Han mente, at forslaget

i praksis vil give anledning til en ophedet debat om, hvorledes disse kvoter skulle fordeles. Til sidst tilføjede han, at der er sket et historisk brud i udviklingen i de offentlige udgifter, idet disse de seneste år har holdt sig inden for de aftalte rammer. Han frygtede dog, at fremtidige serviceforbedringer i kommunerne skal ske ved budgetomlægninger, da det finanspolitiske råderum er spist op af forårspakken og prioriteringen af sundhedsydelse.

Repræsentanten for Dansk Industri kunne tilslutte sig formandskabets opfattelse af, at et opsving i USA og Asien er godt i gang. Han tvivlede derimod på et kommende opsving i Tyskland og påpegede, at et svagere opsving i Tyskland end forventet kan have relativt stor betydning for fremgangen i den danske økonomi. DI støtter derfor ikke formandskabets kritik af forårspakken som værende unødvendig. Endvidere vil skattelettelser fastholde og tiltrække arbejdskraft, og forårspakken skader ikke den finanspolitiske holdbarhed, da pakken indebærer en fremrykning af allerede vedtagne skattelettelser. Han mente, at et rigtigt skattestop gennem flere år vil forhindre fornuftige skatteomlægninger, og han fandt i den forbindelse formandskabets forslag om at styre de offentlige udgifter ved brug af omsættelige kommunale udgiftskvoter interessant. Endelig tilsluttede han sig, at beskæftigelsessystemet bør være enstrengt og statsligt styret.

Økonomi- og Erhvervsministeriets departementschef var enig i det økonomiske billede i rapporten, men mente, at forårspakken har en passende effekt på ledigheden. Han hæftede sig ved, at formandskabet anerkender, at forårspakken er fornuftigt sammensat, men at der udtrykkes tvivl om, hvorvidt det er muligt at undgå et forhøjet investeringsniveau fremadrettet. Departementschefen bemærkede i den forbindelse, at der foreligger en flerårig investeringsplan, og de fremrykkede investeringer i forårspakken sker på områder, der er dækket af flerårige aftaler. Han glædede sig over, at der er enighed om, at 2010-planen er holdbar, hvis målene for beskæftigelse og offentlig udgiftsstyring nås. Han mente ikke, at formandskabets model med udgiftskvoter er realiserbar, og stillede spørgsmålstegn ved, hvad modellen vil medføre. Han kritiserede, at kommunalreformen kun sporadisk diskuteres i rapporten, idet

det kun er beskæftigelsesindsatsen, der kommenteres. Han ønskede en bekræftelse af, at formandskabet går ind for et enstrengt beskæftigelsessystem og efterlyste endvidere en mere nuanceret diskussion af den foreslåede kommunalt forankrede beskæftigelsesindsats. Endeligt konstaterede departementschefen, at den nye forskningsfond øger midlerne afsat til forskning, om end han medgav, at det naturligvis altid kan diskuteres, hvordan en sådan fond skal finansieres.

Formanden for Håndværksrådet var enig i formandskabets forventninger til konjunkturudviklingen i Danmark. Han tilføjede, at Håndværksrådets medlemsvirksomheder mærker – og ligeledes forventer – fremgang i dansk økonomi, og mange virksomheder mener, at investeringssituationen er blevet væsentligt forbedret. Den positive påvirkning på beskæftigelsen fra den større efterspørgsel ventes dog hovedsageligt først at indtræffe i 2005. Han fandt imidlertid ikke risikoen for overophedning af økonomien overhængende, og han kunne derfor ikke tilslutte sig formandskabets kritik af forårspakken. Håndværksrådet kan heller ikke tilslutte sig formandskabets kritik af den nye forskningsfond. Den nye fond er en god ide, da den vil kunne bidrage til at udbrede forskningsresultaterne i erhvervslivet.

Formanden for Handel, Transport og Serviceerhvervene var meget enig med formandskabets vurdering af konjunkturerne, men påpegede den usikre situation i Tyskland. Han roste forårspakken, idet både doseringen og det tidsmæssige aspekt i den finanspolitiske lempelse er passende.

Formanden for Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd mente, at forårspakken er gunstig for udviklingen i ledigheden, men at det er uhensigtsmæssig at anvende den særlige pensionsfond (SP) som finanspolitisk instrument. Hun var enig i formandskabets kritik af forslaget om, at formidlingen af arbejdskraft skal ske i kommunerne, og støttede ideen om et statslig styret enstrengt arbejdsmarkedssystem. Hun kunne også tilslutte sig formandskabets kritik af skattestoppet.

En af de særligt sagkyndige, Ellen Andersen, mente, at beskrivelsen af forbruget afspejler en typisk økonom-tilgang

med en række “på den ene side” og “på den anden side” argumenter for, hvordan rationelle forbrugere reagerer på forskellige indgreb og skattelettelser, alt efter om de f.eks. er forbigående eller permanente. Hun argumenterede for, at der bliver afsat forskningspenge til at undersøge, hvordan forbrugere rent faktisk reagerer på forskellige indgreb.

Præsidenten for Landbrugsraadet kunne generelt tilslutte sig formandskabets konjunkturprognose, men var uenig i kritikken af forårspakken og havde gerne set, at forårspakken var blevet foreslået og vedtaget tidligere, end det er tilfældet. Han udtrykte bekymring for de fortsatte kraftige danske lønstigninger i forhold til udlandets og den deraf forværrede konkurrenceevne og fandt, at der burde foretages flere analyser af årsagen til og konsekvenserne af denne udvikling. Han var enig med formandskabet i, at det på forskningsområdet er vigtigt, at det private og det offentlige samarbejder, og var også enig i, at det bør være Det Strategiske Forskningsråds opgave at prioritere forskningsindsatsen.

Nationalbankdirektøren konstaterede, at et opsving er indtruffet. Virkningen på ledigheden sker dog først med en betydelig forsinkelse. Han advarede mod forsøg på at finjustere den økonomiske udvikling og påpegede risikoen for, at det kan føre til for kraftig forbrugsvækst. Vedrørende dollarkursudviklingen bemærkede han, at der har været betydelige udsving over tid, og mente ikke, at et valutakurssamarbejde, der skulle sikre en fast kurs mellem euroen og dollaren, ville være mulig. I prognosesammenhæng var det dog hans opfattelse, at det bedste bud på valutakursudviklingen er den aktuelle kurs. Endelig fandt han, at formandskabets beskrivelse af et “dollarområde” bestående af USA og Kina med et internt balanceproblem er en for simpel fremstilling, og henviste bl.a. til, at offentliggørelse af beskæftigelsestal i USA påvirker den økonomiske udvikling i Europa.

En af de særligt sagkyndige, Niels Thygesen, delte formandskabets bekymring for i den aktuelle situation at føre en aktiv finanspolitik. Han fandt dog, at forårspakken snarere måtte karakteriseres som overflødig end som skadelig. Han understregede, at det er vigtigt, at Danmark har en ansvarlig økono-

misk politik baseret på langsigtet planlægning og stram udgiftsstyring. Han tilsluttede sig nationalbankdirektørens bemærkninger om dollarkursudviklingen, idet han mente, at tonen i forbindelse med vurderingen af betydningen af USA's balanceproblemer for Europa er for beroligende. Han mente, at forskellige vækstambitioner i USA og Europa kan føre til yderligere kursskred.

Formandskabet sammenfattede, at der havde været bred enighed om vurderingen af konjunktursituationen. Derimod mente de fleste rådsmedlemmer, at forårspakken er berettiget. Formandskabet gentog, at det opfattede indgrebet som et unødvendigt forsøg på at finjustere den økonomiske udvikling, og at sandsynligheden for et holdbart opsving er større, hvis det udvikler sig roligt. Samtidig er mulighederne for at bremse udviklingen igen begrænset af skattestoppet. Det tilsiger, at man bør føre en forholdsvis forsigtig finanspolitik. Formandskabet understregede, at indgreb i tilfælde af store ubalancer kan være berettigede, og den fremførte kritik af finjusteringer af den økonomiske politik skal ikke opfattes som et udsagn om, at finanseffekten skal være nul hvert år. Formandskabet medgav, at det mere klart i diskussionsoplægget kunne have været tilkendegivet, at formandskabet støtter et enstrengt system for arbejdsmarkedsindsatsen, blot er det kritisk over for den kommunale forankring. Formandskabet noterede sig i øvrigt, at der blandt rådets medlemmer var stor tilslutning til denne kritik. Formandskabet glædede sig over, at forslaget om udgiftsstyring og omsættelige udgiftskvoter havde vakt interesse. Selvom forslaget ikke er gennemgået i detaljer, er det et alternativ til det nuværende skattestop, der fortjener overvejelse. Formandskabet gentog, at det er enigt i, at på regeringens præmisser er finanspolitikken holdbar. Formandskabet er dog skeptisk over for, om de nuværende institutionelle rammer kan sikre opfyldelsen af disse præmisser, og savner konkrete forslag til reformer.

Fordelingen mellem generationer

Formanden for Landsorganisationen fandt forslaget om at øge arvebeskatningen interessant, men vurderede, at det kræver yderligere undersøgelser af de forvridningsmæssige konsekvenser.

Formanden for Finansrådet fandt det problematisk, at fornuftige forslag om en lavere kapitalindkomstbeskatning og en højere grænse for betaling af topskat bliver kædet sammen med en højere arvebeskatning af fordelingsmæssige årsager. En højere arvebeskatning vil have de samme problemer som andre skatter, f.eks. vil det øge incitamentet til at forlade landet. Det ville ikke være katastrofalt, hvis den i internationalt sammenhæng lave danske ulighed steg en anelse.

Formanden for Arbejderbevægelsens Erhvervsråd mente, at analysen af fordelingen mellem generationer er spændende. Men han mente dog samtidig, at der ikke vil være store gevinster ved yderligere analyser på dette område. Forskellene mellem generationer er nemlig som forventet små. Det vil således være af mere interesse at analysere indkomstfordeling på individniveau. Det blev påpeget som problematisk, at analysen mangler at tage højde for de debitorgevinster, der har været på boligmarkedet. Disse gevinster kan have stor betydning for balancen mellem generationer.

En af de særligt sagkyndige, Hans E. Zeuthen erklærede, at generationsregnskabsanalysen er interessant. Med hensyn til analysen af arv udtrykte han bekymring for, at det ene arvemål kan give et skævt billede af arv, idet de største dødsboer har særligt lange behandlingstider, og disse fanges derfor ikke af analysen. Desuden vil mange arvemodtagere være tilbøjelige til at øge forbruget inden modtagelsen af arv, hvilket også trækker i retning af at skævvride dette arvemål.

Repræsentanten for Dansk Industri syntes ikke, at en højere grænse for betaling af topskat skulle medføre højere arveafgifter, specielt i lyset af de problemer dette kunne skabe i relation til generationsskifte af virksomheder. Det er således beklageligt, at dette forhold ikke er analyseret i rapporten.

Formanden for Håndværksrådet kunne godt se pointen i forslaget om at finansiere en højere topskattegrænse med arveafgifter, men han påpegede, at en uheldig konsekvens kan være, at der ikke længere opbygges formuer, hvis disse ikke kan videregives. I forbindelse med generationsskifte af virksomheder kan arveafgiften blive et problem for virksomhedens videre overlevelse. Der er derfor grænser for, hvor høj en arveafgift man kan indføre til at finansiere, at færre skal betale topskat.

Formanden for Handel, Transport og Serviceerhvervene fandt kapitlets problemstilling interessant og bemærkede, at det er vanskeligt at belyse fordelingen mellem generationer fuldt ud. Han var betænkelig ved at skrue på arveafgiften, særlig hvis det bliver sværere at gennemføre generationsskifte.

En af de særligt sagkyndige, Ellen Andersen, pegede på problemer i opgørelsen af balancen mellem generationer. I opgørelsen bliver betalingerne til og fra det offentlige samt indkomsten fordelt efter nøgler, hvor den ældste stammer fra 1980. Der kan findes ældre oplysninger, eksempelvis folke- og boligtællingen. Når tilgængelige ældre kilder ikke er benyttet, lever undersøgelsen ikke op til minimale videnskabelige krav, og der kan derfor ikke fæstes lid til analysen. De fremadrettede analyser er også problematiske. Her antages eksempelvis, at der er konstant arbejdstid på langt sigt, hvilket ikke virker realistisk.

Formandskabet hæftede sig ved de fremførte bekymringer for negative effekter af en højere arveafgift, specielt med hensyn til mulighederne for at foretage generationsskifte. Hvis der sker opstramninger af arveafgiften, bør der derfor samtidig ses på reglerne for succession, der netop er indført for at gøre generationsskifte nemmere. I udarbejdelsen af generationsregnskabet er der gennemført et meget stort arbejde med at gøre forskellige datakilder sammenlignelige bagud i tid. Der findes flere kilder end dem, der er benyttet, og disse vil formentlig kunne gøre generationsregnskabet endnu bedre. Det vil derfor blive overvejet, om beregningerne kan udbygges.

Effektivitet og kvalitet i den offentlige sektor

Formanden for Landsorganisationen fandt det overraskende, at redegørelsen ikke leverer afgørende ny viden omkring effektivitet og kvalitet i den offentlige sektor. Han var enig med formandskabet i, at det er ønskeligt med en bedre produktivtetsudvikling i den offentlige sektor under forudsætning af, at kvaliteten kan opretholdes. Han støttede anbefalingen af at udvikle produktionen af offentlige ydelser ved systematiske sammenligninger mellem de forskellige leverandører. Derimod er det ikke umiddelbart hensigtsmæssigt at udlicitere f.eks. hjemmehjælpen, da det skønnes vigtig for borgernes velfærd at undgå kvalitetsforringelser, som kun vanskeligt kan kontrolleres.

Formanden for Finansrådet roste, at der i redegørelsen er sat fokus på effektiviteten og kvaliteten i den offentlige sektor. Der er ikke tvivl om, at der ligger betydelige besparelsemuligheder gemt i større brug af udlicitering. Produktionen af offentlige serviceydelser bør konkurrenceudsættes i langt større omfang, end tilfældet er i dag. En større specificering og måling af kvaliteten af offentlige ydelser vil være et skridt i retning mod målet om en strammere udgiftsstyring.

En af de særligt sagkyndige, Hans E. Zeuthen bemærkede, at analysen i redegørelsen viser, at der er en besparelse ved at udlicitere opgaverne i kommunerne, men at størrelsen af besparelsen dog er begrænset. Han anførte, at redegørelsens behandling af selvejende institutioner som udelukkende et økonomisk fænomen er meget snæver. Historisk har der ligget ideologiske overvejelser bag oprettelsen af sådanne institutioner, som f.eks. oprettelsen af friskoler.

Den administrerende direktør for Kommunernes Landsforening fandt, at argumenterne i redegørelsen for øget udlicitering og mulighederne for besparelser i den kommunale økonomi er forholdsvis konventionelle. Dette gælder eksempelvis antagelserne om, at private aktøres profitincitament vil føre til omkostningsreduktion og øget innovation. I redegørelsens beregninger af besparingspotentialer ved øget udlicitering er der ikke taget hensyn til, om det har betydning for kvaliteten.

Det mest progressive forslag i redegørelsen inden for udlicitering er offentlig-private partnerskaber, hvor der dog mangler en diskussion af afknopning, driftspartnerskaber og udfordringsretten. Han påpegede også, at han ikke er enig i, at udlicitering som alternativ til kommunale samarbejder vil betyde, at det politiske ansvar for levering af ydelsen vil blive mere klar.

Økonomi- og Erhvervsministeriets departementschef var enig i, at produktionen af offentlige serviceydelser bør konkurrenceudsættes i større omfang, end det sker i dag. Det er dog vigtigt at være opmærksom på, at der er forskel på, hvordan private leverandører kan bidrage mest hensigtsmæssigt. Det er i den forbindelse positivt, at redegørelsen fremhæver perspektiverne i Offentlig-Privat Partnerskab.

Formanden for Håndværksrådet fandt kapitlet spændende og erklærede sig enig i, at der er et besparelspotentiale ved at udlicitere offentlig produktion. Han fandt dog, at det beregnede besparelspotentiale på godt to mia. kr. pr. år virker lille. Han var enig i, at en tilstrækkelig grad af konkurrence er en forudsætning for at opnå en reduktion i omkostningerne ved udlicitering. Endvidere lagde han særlig vægt på, at offentlige udbud bliver delt op i små selvstændige udbud, således at også små virksomheder har mulighed for at byde. Denne mulighed vil yderligere forbedres, hvis produktionsapparatet forbliver i offentligt ejerskab, hvorved kapitalkravet til tilbudsgiverne mindskes. Desuden fandt han det afgørende, at udbudsmaterialet er kort og præcist og åbent for, at tilbudsgiverne selv tilrettelægger produktionen.

Formanden for Handel, Transport og Serviceerhvervene kvitterede for kapitlet og erklærede sig enig i konklusionerne i kapitlet. Han fandt, at besparelspotentialet på godt 2 mia. kr. pr. år er betydeligt og håbede, at kapitlet kan medvirke til at sætte gang i udliciteringerne, hvis omfang har været stort set uændret de sidste 10 år.

Formanden for Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd erklærede, at hun ikke er ideologisk modstander af udlicitering. Hun mente dog, at udlicitering ofte ikke forbedrer

produktiviteten, men derimod kan være årsag til unødvendigt bureaukrati og bøvl. Ligeledes fandt hun, at der er grænser for, hvor meget ekstra effektivitet der kan presses ud af f.eks. en hårdtarbejdende sygeplejerske. Ikke desto mindre tilsluttede hun sig formandskabets konklusion om det ønskelige i at effektivisere den offentlige sektor.

Landbrugsrådets præsident var generelt enig i konklusionerne i kapitlet. Særligt mente han, at det ville være fordelagtigt, hvis omfanget af offentlige-private partnerskaber bliver forøget. Der har været stigende produktivitet i de private erhverv, mens den er faldet i dele af den offentlige sektor. Dette er et argument for at konkurrenceudsætte den offentlige sektor, hvor det er muligt. Han fandt, at en besparelse på 2-4 mia. kr. pr. år ved forøgelse af kommunal udlicitering er et betydeligt beløb.

Formandskabet konkluderede, at holdningen blandt rådets medlemmer til kapitlet generelt var positiv, men noterede, at nogle af rådets medlemmer fandt, at kapitlet ikke bidrager med ny indsigt. Formandskabet bemærkede hertil, at bl.a. analysen af sammenhængen mellem kommunale udgifter og omfanget af udlicitering er ny, og at kapitlet bidrager med analyser, der viser en besparelse, der dog er mindre end andre skøn, der har verseret i debatten.

København, den 11 juni 2004

Jørgen Birk Mortensen   Jan Rose Skaksen   Peter Birch Sørensen